

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Μάθημα: Νέα Ελληνικά Β΄ Γυμνασίου

ΓΚΟΤΧΟΛΤ ΕΦΡΑΪΜ ΛΕΣΙΝΓΚ

Η ιστορία του δαχτυλιδιού

Η διδακτική πρόταση που ακολουθεί αφορά το κείμενο «Η ιστορία του δαχτυλιδιού» του Γκότχολτ Έφραϊμ Λέσινγκ από την ενότητα «Θρησκευτική Ζωή». Περιλαμβάνεται επίσης εισήγηση για παράλληλη αξιοποίηση του ποιήματος του τουρκοκύπριου συγγραφέα Γιασίν Μεχμέτ «Οι Συμπατριώτες μου». **Κοινός θεματικός άξονας των δύο κειμένων είναι η ισοτιμία των θρησκειών και η ανάγκη σεβασμού κάθε Θρησκευτικής πίστης.** Στην πρόταση περιλαμβάνεται μια μεγάλη ποικιλία δραστηριοτήτων. Ο κάθε εκπαιδευτικός μπορεί να διαμορφώσει τη δική του πορεία μαθήματος και να χρησιμοποιήσει από το πιο κάτω υλικό αυτό που τον εξυπηρετεί ανάλογα και με το τμήμα, στο οποίο θα διδαχθεί το μάθημα.

Στόχοι:

Οι μαθητές να αντιληφθούν:

- Την ισοτιμία των θρησκειών και ότι αυτές δεν πρέπει να αποτελούν κριτήριο αποδοχής ή απόρριψης των άλλων ανθρώπων.
- Τη μακρά ειρηνική συνύπαρξη των μελών των διαφόρων θρησκευτικών ομάδων της Κύπρου.
- Την αναγκαιότητα της αγωγής – παιδείας, της αλληλογνωριμίας και του διαλόγου ως απαραίτητων προϋποθέσεων για την καταπολέμηση των στερεοτύπων και για τη διαμόρφωση σωστής αντίληψης για τον άλλο.

Μέθοδος:

Ομαδοσυνεργατική (αξιοποίηση ενεργητικών τεχνικών: Ιδεοθύελλα, διερεύνηση, συζήτηση, υπόδυση ρόλων κ.ά.)

Πορεία μαθήματος:

- Ο διδάσκων προτρέπει τους μαθητές να παρατηρήσουν μια φωτογραφία από το χωριό Περιστερώνα, στην οποία υπάρχουν παρακείμενες μια χριστιανική εκκλησία και ένα τζαμί. Προτρέπει τους μαθητές να εκφράσουν ελεύθερα τις σκέψεις τους απαντώντας στα ερωτήματα που υπάρχουν σε σχετικό πλαίσιο ή και σε άλλα ερωτήματα που μπορεί να θέσει ο ίδιος, π.χ. Έχουν ξαναδεί παρόμοιο μέρος; Τι γνωρίζουν γενικά για τις θρησκείες των κατοίκων της Κύπρου; Πώς πρέπει να αντιμετωπίζεται το θέμα της διαφορετικότητας της θρησκείας;
- Γίνεται ανάγνωση του κειμένου «Η ιστορία του δαχτυλιδιού» (π.χ. καθηγητής, μαθητές).
- Ο διδάσκων αφήνει τους μαθητές να μελετήσουν σιωπηρά το κείμενο και μετά προκαλεί συζήτηση γύρω από τον προβληματισμό του κειμένου (π.χ. ποια είναι η αληθινή θρησκεία ποια είναι η αλήθεια της θρησκείας, η δύναμή της να κάνει τον πιστό ηθικά καλύτερο, ο ρόλος της αγάπης κ.ά.).
- Οι μαθητές συζητούν σε ομάδες τα θέματα που τους έχουν ανατεθεί, συγγράφουν μια παράγραφο και τις παρουσιάζουν στην ολομέλεια.
- Οι μαθητές συζητούν τους στίχους που βρίσκονται σε πλαίσιο, στις ομάδες τους και παρουσιάζουν τις απόψεις τους στην ολομέλεια.

- Γίνεται ανάγνωση του ποιήματος «Οι συμπατριώτες μου».
- Οι μαθητές συζητούν τη θρησκευτική πραγματικότητα της Κύπρου και σχολιάζουν τις σχέσεις ανάμεσα στις διαφορετικές θρησκευτικές ομάδες του νησιού.
- Οι μαθητές πραγματεύονται στις ομάδες τους το θέμα που βρίσκεται σε πλαίσιο και το παρουσιάζουν στην ολομέλεια.
- Ο διδάσκων καλεί τους μαθητές να μπουν στη θέση του ποιητή και να γράψουν δικούς τους στίχους με βάση την ποιητική φόρμα του ποιήματος. Οι στίχοι παρουσιάζονται και συζητούνται από τους μαθητές.
- Γίνεται ανάγνωση της μικρής ιστορίας που υπάρχει στο τέλος του φύλλου εργασίας.
- Ακολουθεί συζήτηση γύρω από τις βασικές προϋποθέσεις για την αγωγή – παιδεία, αλληλογνωριμία, διάλογο, αποδοχή των άλλων.
- Οι μαθητές δημιουργούν στις ομάδες τους μια δική τους ιστορία και την παρουσιάζουν στην ολομέλεια.
- Ανατίθεται η εργασία για το σπίτι.
- Οι μαθητές επιλέγουν ένα από τα θέματα έρευνας για το σπίτι.

ΓΚΟΤΧΟΛΤ ΕΦΡΑΪΜ ΛΕΣΙΝΓΚ

Η ιστορία του δαχτυλιδιού

Κοιτάξτε
προσεκτικά αυτή τη
φωτογραφία

Συζητήστε με τους συμμαθητές σας πού μπορεί να βρίσκεται αυτό το μέρος.

Ποια ιδιαιτερότητα παρουσιάζει όσον αφορά τα κτίσματα που διακρίνονται;

Να μελετήσετε το πιο κάτω απόσπασμα και αφού συζητήσετε το θέμα που αναλογεί στην ομάδα σας να γράψετε μια παράγραφο και να την παρουσιάσετε σε όλους τους συμμαθητές σας.

Η ιστορία του δαχτυλιδιού

Τρίτη πράξη – 6^η σκηνή

ΝΑΘΑΝ: Διαταγές, Σουλτάνε μου!

ΣΑΛΑΝΤΙΝ: [...] Μια και είσαι τόσο σοφός, πες μου λοιπόν ποια πίστη, ποιος νόμος Θεϊκός σου φάνηκε ο πιο σωστός.

ΝΑΘΑΝ: Σουλτάνε είμαι εβραίος.

ΣΑΛΑΝΤΙΝ: Κι εγώ μουσουλμάνος.
Ο Χριστός βρίσκεται ανάμεσά μας.
Απ' αυτές τις τρεις θρησκείες μόνο μία μπορεί να είν' αληθινή.
Ένας άνθρωπος, όπως εσύ, δε θα σταθεί αμετακίνητος εκεί που η τύχη και η γέννηση τον έχουν ρίξει: ή κι αν μείνει, θα μείνει, γιατί καλά το ερεύνησε, βρήκε τους λόγους και το καλύτερο επέλεξε.
Λοιπόν. Να ακούσω τους λόγους, που εγώ το χρόνο δεν είχα για να αναζητήσω.

Α' Ομάδα: Το ερώτημα του Σαλαντίν εκφράζει μια βασική θέση που αποτελεί προϋπόθεση για την υιοθέτηση από πλευράς του ανθρώπου μιας οποιασδήποτε ιδεολογίας. Να συζητήσετε στην ομάδα σας τη θέση αυτή.

[...]

Ο Σουλτάνος αποχωρεί, για να αφήσει στο Νάθαν το χρόνο να σκεφτεί.

7^η σκηνή

ΣΑΛΑΝΤΙΝ: [...] Μίλα λοιπόν! Ψυχή καμιά δε μας ακούει.

ΝΑΘΑΝ: Ο κόσμος ολόκληρος ας μας ακούσει.

ΣΑΛΑΝΤΙΝ: Τόσο σίγουρος είναι ο Νάθαν για την υπόθεσή του!
Ε, λοιπόν, αυτό λέω εγώ σοφία: ποτέ μην κρύβεις την αλήθεια
γι' αυτήν όλα να τα ρισκάρεις, ζωή και βιος!

ΝΑΘΑΝ: Ναι, ναι! Όταν πρέπει να ωφελεί. [...]
Σουλτάνε μου, πριν να σου πω την πάσα αλήθεια,
μου δίνεις την άδεια μια ιστοριούλα να σου πω;

ΣΑΛΑΝΤΙΝ: Γιατί όχι; Πάντα μου αρέσαν οι ιστορίες,
αρκεί καλά να τις διηγούνται

ΝΑΘΑΝ: Μμμ... καλά να τη διηγηθώ,
εδώ δεν είμαι δυνατός.

ΣΑΛΑΝΤΙΝ: Πάλι έτσι περήφανα ταπεινός;
Εμπρός, ξεκίνα την ιστορία!

ΝΑΘΑΝ: Πριν από πολλά χρόνια ζούσε στην Ανατολή
κάποιος που είχε δικό του αμύθητης αξίας δαχτυλίδι,
δοσμένο από χέρι φιλικό. Η πέτρα του ήταν από οπάλι,
που μες στο φως χιλιάδες χρώματα έριχνε.
Κι είχε μια δύναμη κρυφή, εκείνον που το δαχτυλίδι είχε
να τον κάνει αγαπητό σ' ανθρώπους και θεό,
αρκεί να πιστευε κι αυτός στη δύναμη αυτή.
Είναι παράξενο λοιπόν,
που ο άνθρωπος που ζούσε στην Ανατολή
δεν έβγαζε ποτέ το δαχτυλίδι και φρόντισε
για πάντα στο σπίτι του να μείνει;
Να πώς: το δαχτυλίδι άφησε στον πιο αγαπητό του γιο
και όρισε και αυτός με τη σειρά του
στο γιό του να τ' αφήσει τον πιο αγαπητό·
κι έτσι συνεχώς το δαχτυλίδι πήγαινε
σ' αυτόν που ο πατέρας αγαπούσε πιο πολύ,
κι αυτός-χωρίς να υπολογίζεται της γέννησής του η σειρά-,
το δαχτυλίδι έχοντας στην κατοχή του,
αυτόματα γινόταν η κεφαλή κι ο κύριος του σπιτιού.

ΣΑΛΑΝΤΙΝ: Καταλαβαίνω, και μετά;

ΝΑΘΑΝ: Περνώντας από γιο σε γιο, έφτασε κάποτε το δαχτυλίδι
σ' έναν πατέρα που είχε τρεις γιους,
Κι οι τρεις τους ήταν καλοί, πειθαρχικοί
και δεν μπορούσε παρά εξίσου να τους αγαπά.
Μόνο πού και πού, όταν βρισκόταν μόνος τους
με τον έναν τη μια, την άλλη με τον άλλο,
κι οι άλλοι δυο γιοι του δε βρίσκονταν μαζί
τα λόγια να ακούσουν της καρδιάς του,
πότε τον ένα έκρινε άξιο του δαχτυλιδιού, πότε τον άλλο.
Κι έτσι αυτή της αγάπης η αδυναμία τον έκανε
στον καθένα από τους τρεις το δαχτυλίδι να υποσχεθεί.
Κι έτσι περνούσε ο καιρός,
Μόνο που ήλθε κάποτε ο θάνατος κοντά,
και ο καλός γονιός βρέθηκε στα στενά.
Τον πονάει δυο γιους του,
που το λόγο του είχαν πιστέψει,
έτσι να προσβάλει.
Τι να κάνει; Στέλνει μυστικά σ' έναν τεχνίτη,
και του παραγγέλνει με δείγμα το δαχτυλίδι

Β' Ομάδα: Τι σημαίνει για σας η λέξη «αλήθεια»; α) Αξίζει να ρισκάρει κανείς γι' αυτήν τα πάντα; β) Υπάρχουν άνθρωποι στην εποχή μας που εκτίθενται σε κινδύνους για την υπεράσπισή της; Να συζητήσετε στην ομάδα σας τα ερωτήματα αυτά.

Γ' Ομάδα: Τι μπορεί να σημαίνει η δύναμη του δαχτυλιδιού ειδικά στην εποχή μας; Ποιος μπορεί να είναι οι προεκτάσεις αυτής της δύναμης που κάνει τον άνθρωπο αγαπητό στους ανθρώπους και στο Θεό;

Δ' Ομάδα: Συζητήστε τα σύμβολα: πατέρας, τρεις γιοί. Στη συνέχεια να συζητήσετε στην ομάδα σας το θέμα δύναμη/αδυναμία της αγάπης εξετάζοντας, με αφορμή την ενέργεια του πατέρα, πού μπορεί αυτή να οδηγήσει.

δυο άλλα που να μοιάζουν να φτιάξει,
να μη νοιαστεί για έξοδα και κόπο.
Κι όταν αυτός τα δαχτυλίδια φέρνει,
ούτε ο γονιός πια δεν μπορεί το γνήσιο να διακρίνει.
Χαρούμενος και ευτυχής
κοντά καλεί τους γιους του, έναν έναν χωριστά,
και στον καθένα δίνει την ευχή του
και το δαχτυλίδι – και πεθαίνει.

Ακούς ακόμα, Σουλτάνε;

ΣΑΛΑΝΤΙΝ: (που σκεφτικός έχει γυρίσει αλλού το πρόσωπό του)

Ακούω, ακούω. Έλα τέλειωνε το παραμύθι σου.

Έχει τέλος, δεν είναι έτσι;

ΝΑΘΑΝ: Τελειώνω.

Ό,τι ακολούθησε εύκολα γίνεται από μόνο του αντιληπτό.

Καλά καλά δεν είχε την τελευταία του πνοή αφήσει ο πατέρας,

κι ο καθένας έρχεται με το δαχτυλίδι του,

κι ο καθένας θέλει ο κύριος του σπιτιού να γίνει.

Το θέμα ερευνούν, μαλώνουν και κατηγορούν. Μάταια·

το αληθινό το δαχτυλίδι δεν μπορεί πια να βρεθεί,

όπως και σε μας η πίστη η σωστή.

ΣΑΛΑΝΤΙΝ: Πώς;

Αυτό λοιπόν είναι η απάντηση στο ερώτημά μου;

ΝΑΘΑΝ: Συγγνώμη πρέπει να ζητήσω, αν δεν μπορώ

τα δαχτυλίδια με ακρίβεια να ξεχωρίσω,

που ο γονιός με τούτο το σκοπό τα έφτιαξε,

να μην μπορούν να διακριθούν σε ψεύτικο κι αληθινό.

Γκότχολτ Έφραϊμ Λέσινγκ

Όλες οι ομάδες: Συζητήστε στην ομάδα σας τους πιο κάτω στίχους:

«Το θέμα ερευνούν, μαλώνουν και κατηγορούν. Μάταια·

το αληθινό το δαχτυλίδι δεν μπορεί πια να βρεθεί,

όπως και σε μας η πίστη η σωστή».

Διαβάστε το πιο κάτω ποίημα του τουρκοκύπριου συμπατριώτη μας Γιασίν Μεχμέτ και συζητήστε στην ομάδα σας τα σχετικά ερωτήματα.

Οι Συμπατριώτες μου

Ο ένας ήταν μουσουλμάνος

Ο άλλος ήταν χριστιανός

Κι' οι δυο τους

κάθε πρωί αντικρίζανε τον ήλιο

στην ίδια θέση.

Ο ένας τρώει ελληνικά

Ο άλλος τούρκικα

Κι' οι δυο τους

σκληρά δουλεύουν και κοιμούνται

μ' άδειο στομάχι

όχι σαν μουσουλμάνοι

μήτε σαν χριστιανοί

Σαν πεινασμένοι.

Τι είναι εκείνο που χωρίζει και τι αυτό που ενώνει τους δύο κύπριους συμπατριώτες;

Η διαφορά αυτή αποτελεί εμπόδιο στις σχέσεις τους; Ποια στοιχεία από το ποίημα δικαιολογούν την απάντησή σας;

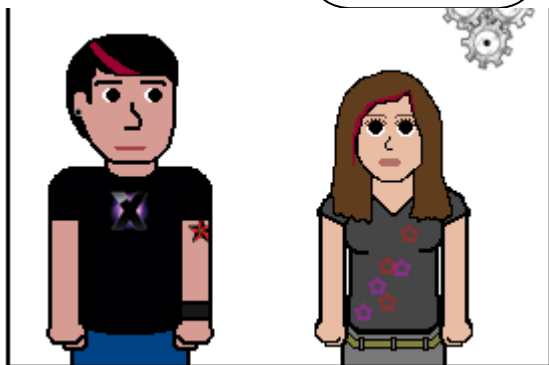
Καλούν τον Θεό τους σε μια γλώσσα
που δεν μοιάζει μ' ελληνικά
ούτε με τουρκικά
Με γλώσσα μοιάζει νηστικών που λαχταρούν
κάτι τ' αγαπημένο
Λίγο Ψωμί και λίγη Ειρήνη

Ο ένας ήταν μουσουλμάνος
Ο άλλος ήταν χριστιανός.

Ακολουθώντας την ποιητική
φόρμα του Γιασίν Μεχμέτ να
γράψετε δικούς σας στίχους
μέσα από τους οποίους να
αναδεικνύεται η ιδέα της
συμφιλίωσης.

Έχω και εγώ να σου πω μια
παρόμοια ιστορία.
(Δημιουργήστε τη δική σας
ιστορία. Καθορίστε με την
ομάδα σας τα κύρια σημεία της
και αφηγηθείτε την προφορικά)

Θα σου πω
μια μικρή
ιστορία

Ένας πατέρας ήταν περήφανος
γιατί έδινε σωστή ανατροφή στο
παιδί του και συχνά έλεγε πως ο
σωστός τρόπος ήταν ο δικός του:
να μελετά καθημερινά με το γιο
του τη Βίβλο και να εφαρμόζουν
μαζί αυτά που έλεγε. Κάποτε τον
κάλεσα να συμμετέχει σε μια
ομάδα εργασίας για την
ανατροφή των παιδιών, μαζί με
άλλους γονείς που δε
χρησιμοποιούσαν καθόλου τη
Βίβλο. Στο τέλος της εργασίας ο
γονιός ρωτήθηκε αν άλλαξε
 γνώμη με την επαφή που είχε με
τους άλλους γονείς και αυτός
απάντησε: Καθόλου δεν άλλαξα
τις απόψεις μου για τον τρόπο
ανατροφής του παιδιού μου.
Εκείνο που κατάλαβα όμως είναι
ότι και οι άλλοι είναι εξίσου
καλοί γονείς όπως εμένα.

Ποιες είναι οι βασικές προϋποθέσεις
για να εκτιμήσουμε και να
σεβαστούμε ανθρώπους με
διαφορετικές αντιλήψεις-ιδεολογίες;
(θρησκευτικές – πολιτικές -
κοινωνικές).

Εργασία για το σπίτι: Ποια συμπεράσματα μπορούμε να εξαγάγουμε από τη μελέτη των δύο ποιημάτων; Να αναπτύξετε τις σκέψεις σας σε ένα κείμενο 200 περίπου λέξεων.

Θέματα για έρευνα:

1. Να συγκεντρώσετε πληροφορίες για τις 5 θρησκευτικές ομάδες της Κύπρου που αναγνωρίζει το Σύνταγμα μας (Χριστιανοί, Μουσουλμάνοι, Μαρωνίτες, Αρμενίοι, Λατίνοι).

2. Να παρουσιάσετε στην τάξη σας μια εργασία με θέμα θρησκευτικά μνημεία της Κύπρου, θρησκευτικά ήθη και έθιμα των θρησκειών που υπάρχουν στην Κύπρο και να τα συγκρίνετε με αυτά της δικής σας θρησκείας.

3. Να συγκεντρώσετε υλικό σχετικό με το θρησκευτικό φανατισμό και τις συγκρούσεις στον 21ο αιώνα και να το παρουσιάσετε στη τάξη σας.

α) Ποιοι είναι οι λόγοι που οδηγούν στο φανατισμό αυτό;

β) Να γράψετε μια επιστολή την οποία θα αποστείλετε μέσω διαδικτύου προς τους αρχηγούς των θρησκευτικών ομάδων και στην οποία 1.) Θα καταγγέλλετε τις πράξεις θρησκευτικού φανατισμού και 2) Θα αποδεικνύετε ότι η αλήθεια –δύναμη της θρησκευτικής πίστης ενώνει και δε χωρίζει τους ανθρώπους.

Συμβουλευτείτε τις πιο κάτω ιστοσελίδες και άλλες που μπορείτε να βρείτε εσείς:

http://www.sofiatimes.com/index.php?option=com_content&task=view&id=9212&Itemid=99999999

http://1lyk-volou.mag.sch.gr/sch/thrisk_fanatismos.htm

<http://www.ant1online.gr/World/Asia/Pages/20074/d6b74f1a-fc71-4813-97f0-d40ee7ffe5c8.aspx>

<http://www.enthesis.net/index.php?news=663>

http://www.greekhelsinki.gr/bhr/greek/articles/aim44_10_02_01.html